

บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำเสนอโมเดลที่เกี่ยวกับปัญหาการวิจัยตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความจริงใจ

ตอนที่ 2 วิธีตรวจสอบความจริงใจ

ตอนที่ 3 มโนทัศน์เกี่ยวกับราศีโมเดล

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความจริงใจในการตอบแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์

ตอนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความจริงใจ

ความจริงใจ หมายถึง ความบริสุทธิ์ใจ สุจริตใจ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2534) แต่ถ้ากล่าวถึงความจริงใจในการตอบแบบสอบถาม หมายถึง ความเอาใจใส่ในการตอบแบบสอบถามของผู้ตอบ การไม่โกหกในการตอบ หรือเป็นสภาวะที่ผู้ตอบตอบแบบสอบถามด้วยการพิจารณา ไตร่ตรอง รอบคอบ ตอบด้วยความบริสุทธิ์ใจ สุจริตใจ จึงเป็นการตอบแบบสอบถามตามความรู้สึกที่แท้จริงของตน (Popham, 1981 ; สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2537) ซึ่ง มีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ดังนี้

ทฤษฎีทางจิตวิทยา (Affective Arousal Theory)

ทฤษฎีนี้มีโมเดลว่าอินทรีย์ย่อมแสดงพฤติกรรม หรือเข้าใกล้สิ่งที่พอใจ หรือหลบหนีไม่เข้าใกล้สิ่งที่รบกวน ถ้าพฤติกรรมใดแสดงออกมา ทำให้เกิดอารมณ์ความพึงพอใจ เราก็มีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ออกมาเรื่อย ๆ จัดเป็น Positive Effect ถ้าพฤติกรรมใดทำให้เกิดอารมณ์ไม่สบาย เราก็มักหลีกเลี่ยงไม่แสดงพฤติกรรมนั้น ออกมาจัดเป็น Negative Effect (McClelland, 1955 ; อ่างถึงในสุชา จันทรเฒ, 2533) จะเห็นว่าอารมณ์ความพึงพอใจหรือเต็มใจนี้เอง คือ ความจริงใจ ถ้าเกี่ยวกับเรื่องการตอบแบบสอบถามมีแนวเหตุผลที่น่าสนใจว่า ผู้ไม่ตอบแบบสอบถามกลับภายใน 2 สัปดาห์ ก็มักไม่ตอบกลับเลยจึงต้องดำเนินการทวงถามแบบสอบถามกลับคืน ซึ่งการติดตามนั้นอาจจะเป็นการก่อให้เกิดผู้ตอบไม่เต็มใจตอบหรือตอบเพื่อ

ตัดความรำคาญ โดยการเดาตอบโดยไม่ได้อ่านข้อความ หรือตอบโดยไม่ได้คิดอะไรเลยทำให้ผู้ตอบไม่มีความคงที่หรือไม่มีความคงเส้นคงวาในการตอบ ทำให้คุณภาพของคำตอบแตกต่างจากผู้ตอบก่อนการติดตาม (จุฑมพร จามรมาน, 2530)

แนวความคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในการสื่อสาร

การสื่อสารมีความเกี่ยวข้องกับความจริงใจในการตอบแบบสอบถามซึ่งจะเกิดขึ้นหรือเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบในการกระบวนการสื่อสาร ที่สำคัญดังนี้ (สายยศ นาวิการ, 2527)

1. ผู้สื่อสาร (Message Sender) คือ ผู้มีเป้าหมายต้องการจะสื่อความ
2. ข่าวสาร (Message) หมายถึง ข้อมูล ข่าว ความรู้ ที่ผู้ส่งต้องการให้ผู้รับได้ทราบหรือกระทำบางอย่าง
3. ตัวนำข่าวสาร (Message Vehicle) คือ สิ่งที่ผู้นำข่าวสารไปส่งผู้รับซึ่งเป็นตัวเชื่อมระหว่างผู้ส่งกับผู้รับ
4. ผู้รับข่าวสาร (Message Receiver) คือ บุคคลที่รับข้อมูลจากผู้ส่งต้องการให้รับ
5. การป้อนกลับข่าวสาร (Message Feedback) หมายถึง การสนองตอบต่อผู้รับข่าวสารหรือข้อมูลที่ได้รับมาอาจเป็นความพึงพอใจหรือความไม่พอใจ ปฏิบัติตามหรือไม่ปฏิบัติตาม การโต้ตอบอย่างรุนแรงหรือเฉย ๆ

การป้อนกลับข่าวสารมีความสำคัญมาก เป็นเป้าหมายที่ผู้ส่งสารต้องการให้เกิดการป้อนข่าวสารด้วยความพึงพอใจ ซึ่งจะทำให้สารที่ได้มาจากความรู้สึกที่แท้จริงของผู้ให้สารมีปัจจัยที่สร้างความพึงพอใจในองค์การ สรุปได้ดังนี้

1. ความพึงพอใจของคุณภาพสื่อกลาง ปัจจัยดังกล่าวได้แก่ เอกสารลายลักษณ์อักษร ใช้ถ้อยคำดีแค่นั้น คุณค่าของข่าวสารที่ได้รับ และการมาถึงของข่าวสารอย่างทันท่วงที ปัจจัยเหล่านี้มีผลกระทบต่อความพึงพอใจของบุคคลต่อการติดต่อสื่อสาร
2. ความพึงพอใจความมีประสิทธิภาพของช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ปัจจัยดังกล่าวประกอบด้วยวิธีการเผยแพร่ข่าวสารในองค์การ เช่น หนังสือพิมพ์ บันทึกลงการณณ์และเอกสารลายลักษณ์อักษรอื่น ๆ ความพึงพอใจในการติดต่อสื่อสารอื่น ๆ ความพึงพอใจในการติดต่อสื่อสารเกี่ยวพันกับการมองของบุคคลว่า สื่อกลางขององค์การถูกใช้ในการเผยแพร่ข่าวสารอย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด

3. ความพึงพอใจงานของคุณคน ปัจจุบันดังกล่าวประกอบด้วยการเลื่อนตำแหน่งเงินเดือน สวัสดิการ และตัวงาน ความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ ของงาน จะมีส่วนช่วยสร้างความพึงพอใจในการติดต่อสื่อสาร

4. ความพึงพอใจความเพียงพอของข่าวสาร ปัจจุบันดังกล่าวประกอบด้วยระดับความพึงพอใจข่าวสารเกี่ยวกับนโยบาย เทคนิคใหม่ ๆ การเปลี่ยนแปลงทางการบริหาร แผนงานในอนาคต และผลการปฏิบัติงานส่วนบุคคลความพึงพอใจข่าวสารเกี่ยวกับองค์การที่ได้รับ จึงมีความสำคัญต่อแนวความคิดของความพึงพอใจในการติดต่อสื่อสาร

5. ความพึงพอใจความสามารถแนะนำปรับปรุงให้ดีขึ้นของคุณคน ปัจจุบันดังกล่าวประกอบด้วยการบอกกล่าวการเปลี่ยนแปลงเพื่อความมุ่งหมายของการปรับปรุงให้ดีขึ้น และกลยุทธ์ที่ใช้ในการเปลี่ยนแปลง ความพึงพอใจประเภทของการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงถูกดำเนินการอย่างไร การได้รับการบอกกล่าวการเปลี่ยนแปลงมีความเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในการสื่อสาร

6. ความพึงพอใจวิธีการติดต่อสื่อสารของเพื่อนร่วมงาน ปัจจุบันดังกล่าวนี้ประกอบด้วย การสื่อสารตามแนวนอน การติดต่อสื่อสารที่ไม่เป็นทางการและระดับความพึงพอใจที่ได้รับการอภิปราย และการได้รับข่าวสารจากเพื่อนร่วมงาน ปัจจุบันเหล่านี้แสดงว่าความหมายว่าความพึงพอใจในการติดต่อสื่อสารเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน

ตอนที่ 2 วิธีตรวจสอบความจริงใจในการตอบแบบสอบถาม

คุณภาพของคำตอบหรือความจริงใจในการตอบแบบสอบถามมีความสำคัญมากต่อความเที่ยงตรงของผลการวิจัย เพื่อให้ได้คำตอบที่มีคุณภาพก่อนนำไปวิเคราะห์ นักวิจัยและนักวิชาการหลายท่านได้พยายามหาเทคนิควิธีการต่าง ๆ ในการตรวจสอบความจริงใจ รวมทั้งหาวิธีที่จะป้องกันไม่ให้ผู้ตอบตอบบิดเบือนจากสภาพความเป็นจริง วิธีการตรวจสอบมีอยู่หลายวิธี ซึ่งพอจะแยกได้ 2 ประการดังนี้

ประการที่ 1 ใช้หลักความสอดคล้องเรื่อง Consistency และ Reliability เป็นตัววัดความจริงใจ

จากงานวิจัยอนันต์ บัวบาน (2525) ได้ศึกษาสเกลความคงที่ 3 วิธี ได้แก่ สเกลชุดที่ 1 ใช้ข้อความที่ซ้ำกัน สเกลชุดที่ 2 ใช้ข้อความที่สื่อความหมายคล้ายคลึงกัน และสเกลชุดที่ 3 ใช้การสรุปซ้ำในทุกขั้นตอนของเนื้อหาในแบบสอบถามในการหาความจริงใจ พบว่า สเกลที่สร้างขึ้นโดยใช้ข้อความที่สื่อความหมายคล้ายคลึงกัน มีความเหมาะสมและน่าจะมีประสิทธิภาพที่ดีที่สุดในการที่จะตรวจสอบว่าผู้ตอบแบบสอบถามด้วยความจริงใจหรือตอบแบบสุ่มโดยไม่ตั้งใจอ่านแบบสอบถาม

อุทุมพร จามรมาน (2533) ได้เสนอแนะการตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลจากแบบสอบถามโดยวิธีการตรวจสอบความเที่ยงของข้อมูล (Reliability) เป็นการตรวจสอบคงเส้นคงวาในการตอบ โดยตรวจสอบจากคำถามที่สร้างขึ้นในเครื่องมือ 2 - 3 ข้อ ที่ต้องการคำตอบเหมือนกันและวิธีการตรวจสอบความตรงของข้อมูล (Validity) ซึ่งตรวจสอบด้วยการถามข้อมูลด้านข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ตอบแล้วนำข้อมูลที่ได้ไปตรวจสอบกับข้อมูลที่มีการจัดเก็บบันทึกไว้เรียบร้อยแล้ว

การตรวจสอบคำตอบ โดยวิเคราะห์เหตุผลตามหลักตรรกบท (Syllogism) ที่ตั้งอยู่บนข้อสรุป (Conclusion) ซึ่งได้จากมูลเหตุ (Premises) โดยจะสะท้อนถึงบุคลิกภาพและความต้องการของผู้ตอบ วิธีนี้จะให้ผู้ตอบสรุปคำตอบจากสภาพการณ์ที่คล้ายคลึงกันตามหลักตรรกบท 2 ครั้งเพื่อเปรียบเทียบกัน การให้เหตุผลในครั้งแรกเป็นข้อความที่ต้องการจะวัดทัศนคติจริง ๆ ส่วนการให้เหตุผลในครั้งหลังเป็นการให้เหตุผลตามหลักตรรกบทเชิงควบคุม (Control Syllgism) คำตอบที่แสดงถึงความไม่คงที่หรือความไม่จริงใจของผู้ตอบ พิจารณาจากคำตอบที่ผู้ตอบตอบแตกต่างกันในตัวเลือกที่เป็นข้อสรุปคล้ายคลึงกัน

ประการที่ 2 ใช้หลักที่นอกเหนือจากประการแรก คือ ใช้ข้อกระทงหรือวิธีการวัดพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความซื่อสัตย์โดยตรง เป็นตัววัดความจริงใจ

ในแบบสอบวัดสารสนเทศ (Informatoin Test) โดเนลด์ ที แคมป์เบลล์ (Donald T. Campbell) ได้เสนอแนะการสร้างแบบสอบถามเพื่อวัดทัศนคติว่า ให้สร้างข้อสอบเป็นปรนัยโดยใช้ข้อความที่ยากมากหรือใช้เนื้อหาที่ผู้ตอบมีประสบการณ์น้อยมาก แบบสอบประเภทนี้ตั้งอยู่บนข้อตกลงที่ว่าทิศทางในการเดาคำตอบของผู้ตอบจะเป็นสิ่งชี้ให้เห็นถึงทัศนคติของผู้ตอบ เช่น ให้ผู้ตอบเลือกรายชื่อหนังสือที่เคยอ่าน ดูผิวเผินคล้ายๆจะเป็นการสำรวจความสนใจแต่

แท้ที่จริงแล้วต้องการวัดความจริงใจของผู้ตอบ โดยในรายชื่อของหนังสือทั้งหมดจะมีชื่อหนังสือบางเล่มที่ไม่มีตัวตนจริง ๆ แทรกไว้อยู่ถ้าผู้ตอบเลือกชื่อหนังสือเหล่านี้แสดงว่าเขาเป็นคนที่ไม่มีความจริงใจในการตอบ (Campbell, 1950)

นอกจากจะใช้วิธีการตรวจสอบคำตอบดังกล่าวข้างต้นแล้ว นักวิชาการบางท่านยังได้สนใจในการที่จะแสวงหาวิธีป้องกันสภาพการตอบที่บิดเบือนจากความจริงอีกด้วย แบบสอบที่ให้ผู้ตอบเขียนคำตอบลงไปเอง เช่น แบบเติมคำ หรือแบบคำถามปลายเปิด จะช่วยลดการตอบแบบเดาสุ่ม การตอบอย่างมีทิศทางของคำตอบหรือการแก้งตอบลงได้ แบบสอบที่มีคำตอบในแต่ละข้อเหมือนกันหมด เช่น มีคำตอบอยู่ในลักษณะสเกลที่มีน้ำหนักคะแนนลดหลั่นกันลงมาตามลำดับ แบบสอบประเภทนี้ง่ายต่อการที่ผู้ตอบจะแก้งตอบให้คำตอบเป็นไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ดังนั้นจึงควรสร้างข้อกระทงที่มีลักษณะไปในทางบวกและทางลบ จำนวนเท่า ๆ กัน หรือไม่ก็ควรเป็นข้อความที่มีลักษณะไปในทิศทางเดียวกันหมดทุกข้อ

ในแบบสอบถามที่ใช้สเกลแบบสะสม (cumulative scale) อาจช่วยตรวจสอบความตั้งใจของผู้ตอบได้ โดยมีหลักการสร้างข้อความจัดเรียงลำดับข้อความจากข้อความที่มีความหมายในทางลบมากไปเรื่อย ๆ ถึงตรงกลาง และไปในทางบวก ตัวอย่างเช่น

งานที่ทำได้ คือ

	ใช่	ไม่ใช่
1. ผู้ช่วยพยาบาล	.....	.....
2. พยาบาล	.....	.....
3. หัวหน้าพยาบาล	.....	.....

ถ้าผู้ตอบทำเครื่องหมายที่ "หัวหน้าพยาบาล" เขาควรทำงาน "พยาบาล" และ "ผู้ช่วยพยาบาล" ได้ด้วย แต่ถ้าผู้ตอบทำเครื่องหมายที่ "ใช่" ในข้อ 3 แต่ไม่ทำในข้อ 1, 2 แสดงว่าเขาไม่ตั้งใจตอบ (อุทุมพร จามามาน, 2533)

สำหรับแบบสอบมาตรฐานและแบบสำรวจที่สร้างขึ้นโดยมีการแทรกวิธีการตรวจสอบความตั้งใจในการตอบ ประปนไว้ระหว่างชุดของข้อกระทงของแบบสอบชุดนั้น ๆ ซึ่งรายละเอียดมีดังนี้

แบบสอบชุด MMPI (Minnesota Multiphasic Personality Inventory) สร้างขึ้นโดย Hathaway และ McKinley ในปี 1967 ในแบบสอบชุดนี้มีข้อกระทงซึ่งให้ผู้ตอบตอบได้ 3 ลักษณะ คือ ผู้ตอบมีลักษณะตามที่ถามคือ T (True) ผู้ตอบไม่มีลักษณะตามที่ถาม

คือ F (False) และผู้ตอบไม่เลือกตอบเลย ? (Cannot Say) ในบรรดาข้อกระทงทั้งหมดที่ถามนั้น มีส่วนหนึ่งสร้างขึ้นเพื่อตรวจสอบความจริงใจแทรกอยู่ 4 ประเภท คือ

1. คะแนนที่น่าสงสัย (Question Score: ?) โดยไม่แสดงความคิดเห็นว่าใช่หรือไม่ใช่ ซึ่งถ้าคำตอบประเภทนี้มีมากจะทำให้ไม่สามารถเปรียบเทียบคะแนนได้ และถือว่าเป็นคำตอบที่ไม่สมบูรณ์

2. คะแนนโกหก (Lie Score: L) คือ คะแนนรวมจากข้อกระทงซึ่งไม่น่าจะเป็นไปได้ ถ้าผู้ตอบได้คะแนนสูงในข้อเหล่านี้แสดงว่า ตอบเพื่อให้ตนเองมีคุณลักษณะที่ดีจนเกินความเป็นจริง ถือว่าเป็นคำตอบที่ไม่จริงใจ

3. คะแนนความตรง (Validity Score : F) เป็นคะแนนรวมจากข้อกระทงซึ่งผู้ตอบกลุ่มมาตรฐานทั่วไปไม่ค่อยเลือกตอบ ถ้าผู้ตอบได้คะแนนสูงในข้อเหล่านี้แสดงว่าเป็นคำตอบที่เชื่อถือไม่ได้ เป็นคนสะเพร่า ขาดความเชื่อมั่น และไม่เข้าใจลักษณะของตนเอง

4. คะแนนปรับแก้ (Correction Score : K) ได้แก่ คะแนนจากข้อกระทงซึ่งมีลักษณะสัมพันธ์กันระหว่าง F และ L กล่าวคือ ถ้าได้คะแนนสูงในข้อเหล่านี้ แสดงว่าตอบยกยอตนเองเกินความเป็นจริง และถ้าได้คะแนนต่ำก็แสดงว่าตอบแบบแก้ตัวให้ตนเองไม่ดี

แบบสำรวจชุด CPI (California Psychological Inventory) สร้างขึ้นโดย Harrison ในปี 1967 แบบสำรวจชุดนี้ประกอบด้วยข้อกระทงทั้งหมด 480 ข้อ มีคะแนนที่ใช้ตรวจสอบความจริงใจในการตอบอยู่ 3 ประเภท คือ

1. การเป็นอยู่ดี (Sense of well being:Wb) ได้แก่ คะแนนจากคำตอบที่ผู้ตอบแก้ตัวตอบว่าตนเองเป็นคนไม่ดี

2. ความประทับใจในด้านดี (Good Impression:Gi) ได้แก่ คะแนนจากคำตอบที่ผู้ตอบแก้ตัวตอบยกยอตนเองดีเกินความเป็นจริง

3. การเลือกร่วมกัน (Communalilty: Cm) ได้แก่ คะแนนจากข้อกระทงที่เลือกคำตอบซึ่งตรงกันกับผู้ตอบส่วนมาก

แบบสำรวจชุด MCI (Minneasota Counselling Inventory) สร้างขึ้นโดย Ralph และ Wibor ในปี 1957 เป็นแบบสำรวจที่ใช้ในการให้บริการคำปรึกษาแนะแนว แบบสำรวจชุดนี้มีคะแนนตรวจสอบ อยู่ 2 ประเภท คือ ประเภทแรก คะแนนที่น่าสงสัย (Question Score :?) ได้แก่จำนวนครั้งที่ผู้ตอบเว้นคำตอบว่างเอาไว้ ถ้าผู้ตอบเว้นคำตอบว่างไว้มากคำตอบของเขาเป็นที่น่าสนใจ ควรจะมีการทดสอบใหม่ในภายหลังอีกครั้ง และประเภทที่สองคะแนนความตรง

(Validity Score: V) เป็นคะแนนที่ได้จากข้อกระทงซึ่งถือว่าเป็นที่ยอมรับของสังคมสูงมาก คนที่ได้คะแนนสูงในข้อกระทงเหล่านี้แสดงว่า แก่งตอบแบบยกยอตนเองจนเกินความจริง

แบบสำรวจชุด EPPS (Eward Personal Perference Schedule) แบบสอบถามนี้ ใช้วิธีตรวจสอบคำตอบ โดยใช้ข้อความที่ซ้ำกันสลับไว้ในข้อคำถามต่าง ๆ มีข้อที่ซ้ำกัน 15 ข้อ ถ้า ผู้ตอบตอบข้อที่ซ้ำกันตรงกันมาก แสดงว่า คำตอบของเขาคงที่ เขาตั้งใจตอบ ถ้าตรงกันน้อยก็ แสดงว่าผู้ตอบไม่ตั้งใจตอบจริง

แบบสำรวจชุด Kuder Interest Inventory แบบสำรวจนี้ถือเอาคะแนนที่เป็นเกณฑ์ ในการตรวจสอบความจริงใจจากการนับจำนวนคำตอบที่ผู้ตอบไม่ค่อยเลือกตอบ ผู้ตอบที่ได้ คะแนนสูงจากข้อกระทงเหล่านี้ แสดงว่าตอบอย่างสุ่ม ไม่ตั้งใจตอบ

แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self - Esteem Inventory) สร้างขึ้นโดยสแตนลีย์ คูเปอร์สมิท (Stanley Coopersmith, 1984) เพื่อใช้วัดการเห็นคุณค่าในตนเองทั้งในกลุ่มเด็ก และผู้ใหญ่ แบบวัดที่สร้างขึ้นมี 3 ฉบับ คือ แบบวัดการเห็นคุณค่าฉบับนักเรียน (school form) ฉบับนักเรียนแบบสั้น (school short form) และฉบับผู้ใหญ่ (adult form) ในแบบแรกมีข้อกระทงทั้งหมด 58 ข้อ โดย 50 ข้อจะวัดเกี่ยวกับทัศนคติของตนเองเกี่ยวกับเพื่อน พ่อแม่ โรงเรียนและความสนใจส่วนตัว ส่วนข้อกระทงอีก 8 ข้อ เป็นการวัดความจริงใจของผู้ตอบ สำหรับการแบ่งแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองออกเป็นรายด้านประกอบด้วย ด้านตนโดยทั่วไป ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ด้านบ้าน - พ่อแม่ ด้านวิชาการ-โรงเรียน และรายด้านการวัดความจริงใจของผู้ตอบ (Lie Scale) ซึ่งข้อกระทงแทรกอยู่แบบสุ่มในข้อกระทงทั้งหมด ผลการตอบของผู้ตอบในด้านนี้จะแยกคิดต่างหาก เป็นตัวชี้ถึงการป้องกันตนเองและจะเป็นข้อความที่ผู้ตอบจะต้องตอบปฏิเสธ ถ้าผู้ตอบตอบด้วยความซื่อสัตย์และประเมินตนเองอย่างตรงไปตรงมา ส่วนในแบบวัด 2 ฉบับหลัง เป็นการพัฒนาโดยลดจำนวนข้อเหลือ 25 ข้อ แต่เนื้อหาคงเดิม ปรับด้านสำนวนภาษาให้เหมาะสม โดยเฉพาะในแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองฉบับผู้ใหญ่

จะเห็นว่าวิธีตรวจสอบความจริงใจที่เสนอมานี้ สามารถทำได้หลายวิธีซึ่งแต่ละวิธีมีความเหมาะสมในการนำไปใช้แตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อของผู้สร้างแบบสอบถาม หรือแบบสำรวจนั้น ๆ แต่ละวิธีต่างก็ใช้เทคนิคเพื่อให้ได้มาซึ่งคุณภาพของข้อมูลก่อนจะนำไปวิเคราะห์และพบว่ามึนหลายวิธีที่ใช้มึนในทัศนียอย่างเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันในการตรวจสอบความจริงใจ ซึ่งพอจะสรุปได้ 2 ประการหลัก คือ ใช้หลักความสอดคล้องหรือมึนในทัศนียเรื่อง consistency, reliability เป็นตัววัดความจริงใจ และใช้ข้อกระทงหรือวิธีการวัดพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความซื่อสัตย์โดยตรงเป็นตัววัดความจริงใจในการตอบ

ตอนที่ 3 มโนทัศน์เกี่ยวกับราล์ชโมเดล

ราล์ชโมเดลเป็นโมเดลที่ได้รับการพัฒนาขึ้นโดยนักคณิตศาสตร์ชาวเดนมาร์กชื่อ จอร์จ ราล์ช (Georg Rasch) ระหว่างปี 1951 ถึงปี 1959 ราล์ชได้พัฒนาโมเดลนี้ขึ้นด้วยความตระหนักถึงความจริงที่ว่า ในกระบวนการวัดผลเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพที่สุดนั้น องค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งคือการใช้เครื่องมือวัดที่มีความอิสระในตัวเอง กล่าวคือ คุณภาพของเครื่องมือไม่ได้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ถูกวัด ด้วยความสนใจถึงสภาพปัญหาดังกล่าว ราล์ชได้เกิดแนวคิดว่า ควรจะมีโมเดลที่วิเคราะห์การตอบ ซึ่งจะทำให้ผลการวิเคราะห์ มีความเป็นอิสระจากแบบทดสอบเอง และจากสิ่งที่ถูกวัด (Husen and Postlethwaite., 1988) ราล์ชให้แนวคิดว่า ถ้ากำหนดให้ข้อสอบข้อหนึ่งมีความยากเป็น δ และความสามารถของคนหนึ่งมีค่าเป็น β แล้ว เมื่อคนคนนั้นทำข้อสอบ เขาจะใช้ความสามารถของเขาแก้ปัญหาในคำถามข้อนั้น ถ้าความสามารถของเขามีมากกว่าความยากของข้อสอบ โอกาสที่เขาจะทำข้อสอบข้อนี้ถูกก็จะมีมากกว่า .5 ถ้าความสามารถของเขาน้อยกว่าความยากของข้อสอบ โอกาสที่จะทำข้อนี้ถูกจะน้อยกว่า .5 ถ้าความสามารถของเขามีอยู่เท่ากับความยากของข้อสอบ โอกาสทำถูกก็จะประมาณ .5 จะเห็นได้ว่า เมื่อคนคนหนึ่งทำข้อสอบข้อหนึ่ง มีปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นก็คือ การที่บุคคลต้องใช้ความสามารถของตนต่อสู้กับความยาก ผลของการทำข้อสอบจึงเท่ากับความแตกต่างระหว่างความสามารถของคนกับความยากของข้อสอบ ซึ่งก็คือความแตกต่างระหว่าง β กับ δ ค่า $(\beta - \delta)$ นี้อาจจะให้ผลลัพธ์ตั้งแต่ $-\infty$ ถึง $+\infty$ จึงต้องแปลงค่านี้ให้เป็นค่าความน่าจะเป็นซึ่งมีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 1 เท่านั้น และเพื่อให้ค่าเปลี่ยนแปลงแต่เพียงอย่างเดียวจึงใช้ค่าความน่าจะเป็นที่เป็นค่าอัตราส่วนของ log ปกติ (Natural log) ของค่าคงที่ตัวหนึ่งคือค่า e และอัตราส่วนนั้นก็คือ

$$P_x = \frac{e^{(\beta - \delta)}}{1 + e^{(\beta - \delta)}}$$

เมื่อการให้คะแนนการตอบข้อสอบแต่ละข้อเป็น 0 หรือ 1 แล้ว สูตรการคำนวณค่าความน่าจะเป็นของคนที่มีความสามารถ β จะตอบข้อสอบข้อนั้นถูกได้จะเป็น

$$\text{Pr}(x = 1; \beta, \delta) = \frac{e^{(\beta - \delta)}}{1 + e^{(\beta - \delta)}}$$

ประโยชน์ในการทดสอบและวัดผล

ปัจจุบันนี้ได้มีการนำเอาการวิเคราะห์ข้อทดสอบแบบความสามารถแฝงเช่นแบบบราซมา ใช้อย่างกว้างขวางในการวัดและทดสอบดังต่อไปนี้

1. ใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ข้อทดสอบ (item analysis)

เนื่องจากการวิเคราะห์ข้อสอบตามแนวคิดเดิม เช่นวิธี 27 % นั้นมีจุดบกพร่องอยู่มากดัง เช่นค่าสถิติต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับสภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ทดสอบ และค่าอำนาจจำแนกเป็นค่าที่ไม่ถูกต้อง ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้อาจจะแก้ไขได้โดยวิเคราะห์ด้วยวิธีแบบบราซ

2. ใช้ในการสร้างธนาคารข้อทดสอบ (item bank)

เนื่องจากข้อทดสอบที่วิเคราะห์แล้วค่าพารามิเตอร์มีลักษณะคงที่ ดังนั้นข้อทดสอบเหล่านี้จึงนำมาใช้สร้างแบบทดสอบชุดใหม่ ๆ ซึ่งต้องมีการรวมข้อทดสอบจำนวนมากเข้าด้วยกันและมีการสุ่มข้อทดสอบมาใช้ตามเกณฑ์ที่ต้องการได้โดยง่าย

3. ใช้สร้างแบบทดสอบที่ให้คะแนนรายข้อต่างกัน (multiple point test)

แบบบราซใช้วิเคราะห์ข้อทดสอบที่ให้คะแนนรายข้อต่างกันได้ตามระดับขั้นของความถูกต้องของคำตอบได้ และสามารถจะสร้างข้อทดสอบลักษณะดังกล่าวได้จากข้อทดสอบที่วิเคราะห์ไว้แล้ว

4. ใช้ในการกำหนดเกณฑ์ของระดับสัมฤทธิ์ (master level) ของแบบทดสอบแบบอิงเกณฑ์

ผลของการวิเคราะห์ข้อทดสอบคะแนนของผู้สอบจะถูกแปลงให้เป็นคะแนนความสามารถของแต่ละบุคคล (ability score) จึงสามารถเปรียบเทียบกับคะแนนความสามารถทั่วไปซึ่งเป็นค่าพารามิเตอร์และใช้เป็นเกณฑ์คงที่ได้ ทำให้เราทราบได้ว่าระดับสัมฤทธิ์ต่ำสุด (minimum mastery level) ของแบบทดสอบแต่ละชุดควรเป็นเท่าใด รวมทั้งใช้ในการกำหนดแถบความสามารถ (ability band) ของระดับความสามารถหลาย ๆ กลุ่มจากผลการทดสอบได้ด้วย โดยอาศัยการจับกลุ่มกันของข้อทดสอบที่ได้จากการวิเคราะห์ระดับความยาก (Wright, 1977)

5. ใช้วินิจฉัยความสามารถของผู้ตอบ (diagnostic)

ในกรณีที่ได้สังเกตเห็นเฉพาะของข้อทดสอบไม่เหมาะสม (fit) กับโครงสร้างมาตรฐานของรูปแบบ แสดงว่ามีบางสิ่งบางอย่างผิดปกติในตัวผู้สอบ ซึ่งอาจใช้เป็นข้อมูลเพื่อวินิจฉัยความสามารถของผู้สอบได้

6. ใช้ในการค้นหาความเป็นอคติของข้อทดสอบ

เมื่อเกิดเหตุดังกล่าวแล้วในข้อ 5 แสดงว่ามีความสามารถอื่นแฝงเข้ามาในความสามารถที่ต้องการวัด เราสามารถจะตรวจสอบความเป็นอคติของข้อทดสอบโดยการเปรียบเทียบความแตกต่างของพื้นที่ของโค้งลักษณะเฉพาะของกลุ่มบุคคลที่ต่างกันอย่างมีระดับความสามารถเท่ากัน แม้แต่ค่า ๆ เดียวที่ทำให้เกิดอคติสามารถค้นพบสาเหตุได้ (Wright ,1977)

7. ใช้ในการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถของแต่ละบุคคล

ผู้ใช้อาจสุ่มข้อทดสอบที่วิเคราะห์แล้วมาจัดเรียงระดับตามความยากและง่ายเป็นรูปพีระมิด เพื่อใช้ทดสอบระดับความสามารถของแต่ละบุคคลได้ แบบทดสอบชนิดนี้อาจเรียกว่าแบบทดสอบปรับเปลี่ยน (adaptive test) เพราะแบบทดสอบสามารถปรับเปลี่ยนความยากง่ายของแต่ละข้อให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของแต่ละบุคคล หรืออาจเรียกว่าแบบทดสอบเฉพาะบุคคล หรือแบบทดสอบทรงพีระมิด (pyramidal test) และในปัจจุบันนี้นิยมใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยจึงมักเรียกว่า แบบทดสอบปรับเปลี่ยนโดยอาศัยเครื่องคอมพิวเตอร์ (computerized adaptive test : CAT) ข้อทดสอบที่จะใช้เพื่อสร้างแบบทดสอบชนิดนี้มักได้รับการวิเคราะห์อย่างน้อยก็ด้วยวิธีแบบราช

8. ใช้ในการจัดชั้นเรียน

ค่า θ ของผู้สอบที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อทดสอบอาจใช้ในการจัดชั้นเรียนให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียนเป็นกลุ่ม ๆ ได้

9. ใช้ในการเปรียบเทียบคะแนนต่างชุด (equating scores)

ถ้าแบบทดสอบต่างชุดกัน มีข้อทดสอบบางส่วนที่เหมือนกัน (anchored items) เราสามารถนำผลการสอบที่วิเคราะห์แล้วตามด้วยแบบความสามารถแฝงมาเปรียบเทียบกันได้ เพราะคะแนนแต่ละชุดจะถูกแปลงเป็นคะแนนมาตรฐานที่สามารถใช้เปรียบเทียบกันได้

10. ใช้ศึกษาปัญหาการเดาและความบกพร่องในการตอบแบบทดสอบ

การศึกษาดังกล่าวอาศัยเส้นแนวโน้มที่ได้จากสมการถดถอยระหว่างค่าคงเหลือจากการตอบสนอง (response residual) กับระดับความยากของข้อทดสอบ ถ้าเส้นโค้งขึ้นแสดงว่าผู้สอบตอบข้อทดสอบด้วยการเดา และถ้าเส้นโค้งลงแสดงว่าผู้สอบตอบข้อทดสอบด้วยความสะเพร่า และถ้าค่าสมการถดถอยระหว่างค่าคงเหลือจากการตอบสนองกับตำแหน่งของข้อทดสอบเป็นบวกแสดงว่าผู้สอบตอบข้อทดสอบไม่เป็นระบบและถ้าค่าเป็นลบแสดงว่าผู้สอบตอบข้อทดสอบได้ไม่ทันเวลาที่กำหนดไว้ (Wright, 1977)

11. ใช้ในการสร้างแบบทดสอบที่ดีที่สุด (best test design)

ผลจากการวิเคราะห์ข้อทดสอบโดยแบบความสามารถแฝงสามารถนำไปใช้ในการสร้างแบบทดสอบที่มีคุณลักษณะต่าง ๆ ตามที่ต้องการได้ เช่นทำให้ระดับความยากของข้อทดสอบมีโค้งตามลักษณะที่ต้องการได้ และถ้าแบบทดสอบมีข้อทดสอบที่มีระดับความยากอยู่ระหว่าง $M = 2 \text{ S.D.}$ ($M = \text{mean ability}$) และมีความยาวเป็น $L = 6 / \text{SEM}$ แล้วก็จะได้แบบสอบที่ดีที่สุดได้

ราล์ชโมเดล เกิดจากแนวคิดตามทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบ ซึ่งเป็นทฤษฎีการวัดที่อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะภายใน หรือความสามารถที่มีอยู่ภายในตัวบุคคล กับ พฤติกรรมการตอบสนองข้อสอบของบุคคลนั้นว่ามีโอกาสตอบข้อสอบถูกมากน้อยเพียงไร ทฤษฎีนี้มีพื้นฐานความเชื่อที่ว่าพฤติกรรมการตอบสนองต่อข้อสอบ ของผู้สอบ ซึ่งเป็นสิ่งที่สังเกตได้โดยตรงว่าถูกหรือ ผิด จะถูกกำหนดโดยคุณลักษณะภายในหรือ ความสามารถที่มีอยู่ภายในตัวบุคคลซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง ทฤษฎีนี้ได้อธิบายความสัมพันธ์ดังกล่าวในรูปแบบของฟังก์ชันทางคณิตศาสตร์ หรือ โมเดลที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับความสามารถ (θ) และโอกาสของการตอบข้อสอบได้ถูก $[P_i(\theta)]$ ที่เรียกว่า ฟังก์ชันการตอบสนองข้อสอบ

การวิเคราะห์ข้อสอบแบบราล์ชและโปรแกรม BIGSTEPS

การวิเคราะห์ข้อสอบแบบราล์ชเป็นวิธีการที่ให้ได้มาซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นปรนัย โดยมีพื้นฐานการวัดมาจากวิธีการสังเกตทางสถิติในการจัดเรียงลำดับของตัวเลือกตอบ Georg Rasch นักคณิตศาสตร์ชาวเดนมาร์คเป็นผู้พัฒนาวิธีการวิเคราะห์ข้อสอบด้วยวิธีนี้ในราว ค.ศ 1953 เพื่อใช้วิเคราะห์แบบสอบวัดความสามารถในการอ่าน โปรแกรม BIGSTEPS ใช้วิเคราะห์

ข้อสอบตามวิธีการวัดผลของภาส์ โดยได้ปรับวิธีการประมาณค่าพารามิเตอร์แบบ PROX และแบบ UCON เพื่อให้ได้สารสนเทศและการสรุปอ้างอิงที่ดียิ่งขึ้น

โปรแกรม BIGSTEPS สร้างขึ้นตามแนวคิดการวัดผลแบบภาส์ จากชุดคำตอบของผู้สอบและชุดของข้อกระทง คำตอบอาจมีลักษณะการให้รหัสเป็นตัวอักษรหรือตัวเลข และแต่ละระเบียบของคำตอบอาจประกอบด้วยรูปแบบของคำตอบหนึ่งหรือสองลักษณะร่วมกันก็ได้ ทั้งตัวเลขและตัวอักษรที่ไม่ได้เขียนตามลักษณะของคำตอบที่กำหนดไว้ โปรแกรมจะอ่านเป็นข้อมูลผิดพลาด (missing data) ส่วนคำตอบที่ไม่สอดคล้องกับลักษณะของผู้ตอบและข้อกระทง โปรแกรมจะตัดทิ้งหรือไม่นำมาวิเคราะห์ ข้อสอบที่สามารถวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม BIGSTEPS อาจมีลักษณะการตรวจให้คะแนนแบบ 0 , 1 (ถูกผิด , ใช่ ไม่ใช่) หรือการให้คะแนนแบบมาตราประมาณค่า (ดี , ดีมาก , ดีที่สุด , ไม่เห็นด้วย , เฉย ๆ , เห็นด้วย) หรือการให้คะแนนในแต่ละระดับขั้นแตกต่างกัน (partial credit) หรือการให้คะแนนที่มีโครงสร้างแบบอื่น ๆ ข้อคำถามอาจมีลักษณะเป็นกลุ่มเดียวกันหรือมีลักษณะเป็นกลุ่มย่อย แต่ละกลุ่มมีข้อคำถามหนึ่งข้อ หรือมากกว่านั้น และมีโครงสร้างของคำตอบเหมือนกัน

โปรแกรม BIGSTEPS จะเริ่มวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการประมาณค่ากลางสำหรับการวัดผู้ตอบ ข้อกระทง และค่าการวัดของตัวเลือกตอบในแต่ละระดับขั้น การคำนวณทวนซ้ำด้วยวิธีการประมาณค่าแบบ PROX จะใช้เพื่อให้เกิดการเข้าสู่ของข้อมูลอย่างคร่าว ๆ และจะทำให้ได้ข้อสังเกตเกี่ยวกับลักษณะของข้อมูล ส่วนวิธีการประมาณค่าแบบ UCON เป็นการคำนวณทวนซ้ำเพื่อให้ได้การประมาณค่าที่ถูกต้อง ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (standard errors) และค่าสถิติความเหมาะสม (fit statistics)

โปรแกรม BIGSTEPS จะแสดงค่าสถิติเพื่อคัดเลือกบุคคลที่ตอบเหมาะสมกับโมเดลการตอบ (person fit) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

1. ค่า mean square outfit statistic (MNSQ - outfit) ของผู้ตอบมีค่าไม่เกิน 1.20
2. ค่า สถิติ ZSTD (standardized) ของ INFIT และ OUTFIT ของผู้ตอบในการคัดเลือกผู้ตอบที่เหมาะสม มีค่าไม่เกิน | 2 |
3. ค่า MNSQ ของ INFIT และ OUTFIT ที่มีค่าไม่เกิน 1.00 แล้วจะยอมให้ค่าสถิติ INFIT และ OUTFIT มีค่าต่ำกว่า -2 ได้ (Linacre and Wright, 1994)

และจากงานวิจัยของอนันต์ บัวบาน (2525) ได้ศึกษาสเกลวัดความคงที่ 3 วิธี ผลการวิเคราะห์ ได้ข้อสรุปในเชิงเสนอแนะว่าสเกลที่สร้างขึ้น โดยใช้ข้อความที่สื่อความหมายคล้ายคลึงกัน มีความเหมาะสมและน่าจะมีประสิทธิภาพดีที่สุดในการที่จะตรวจสอบว่า ผู้ตอบตอบแบบ

สอบถามด้วยความจริงใจ จากผลการวิจัยของอนันต์ บัวบาน ทำให้นักวิจัยหลายท่านประยุกต์ใช้มโนทัศน์เรื่อง consistency โดยเฉพาะข้อกระทงคู่ขนานเป็นตัววัดความจริงใจ โดยนियามการให้คะแนนความจริงใจในข้อกระทงคู่ขนานว่า " เป็นคะแนนที่พิจารณาจากคำตอบในข้อกระทงที่สื่อความหมายคล้ายคลึงกัน (คู่ขนาน) ถ้าผู้ตอบ ตอบข้อกระทงคู่ขนานห่างกันไม่เกิน 1 ช่วงระดับ คือ ช่วงระดับ 1-2 , 2-3 , 3-4 จะได้ 1 คะแนน ถ้าตอบข้อกระทงคู่ขนานห่างกันเกิน 1 ช่วงระดับ ได้ 0 คะแนน " ซึ่งงานวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดไว้ว่า ผู้ตอบที่ตอบข้อกระทงคู่ขนานห่างกันไม่เกิน 1 ช่วงระดับ 6 คู่ ใน 8 คู่ แสดงว่าเป็นผู้ตอบที่มีความจริงใจในการตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความจริงใจในการตอบแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบความจริงใจของผู้ตอบ ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการแกล้งตอบ (Faking) สเกลวัดความพึงปรารถนาของสังคม (Social Desirability Scale) เซทคำตอบ (Response Set) และความคงที่ของผู้ตอบ (Self Consistency) ซึ่งพอสรุปได้พอสังเขปดังนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดความพึงปรารถนาของสังคม (Social Desirability Scale)

เอ็ดเวิร์ด (Edwards) ได้ชื่อว่าเป็นผู้บุกเบิกในการสร้างสเกลวัดความพึงปรารถนาของสังคม เขามีความเชื่อว่าการตอบแบบสอบถามหรือแบบตอบนั้น ผู้ตอบบางคนจะคล้อยตามความพึงปรารถนาของสังคม โดยไม่ได้คำนึงถึงความคิดเห็นที่แท้จริงของตน คำตอบที่ได้จึงเชื่อถือได้น้อย เพราะไม่ใช่คำตอบที่แท้จริงของเขา เพื่อเป็นการตรวจสอบคำตอบและจำแนกบุคคลที่ขอบคล้อยตามความพึงปรารถนาของสังคม เอ็ดเวิร์ด จึงได้ทดลองสร้างสเกลวัดความพึงปรารถนาของสังคมขึ้นในปี ค.ศ. 1957 โดยเลือกข้อกระทงมาจากแบบสอบชุด MMPI จำนวน 79 ข้อ ข้อกระทงเหล่านี้ได้รับการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 คน เห็นพ้องต้องกันว่าวัดความพึงปรารถนาของสังคม จากการวิเคราะห์รายชื่อโดยเทียบค่าสหสัมพันธ์กับคะแนนรวมทำให้ตัดข้อกระทงเหลือเพียง 39 ข้อ นำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างชาย 84 คน หญิง 108 คน ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 28.2 และ 27.1

ผลการวิจัยของเอ็ดเวิร์ด ทำให้บอริสโลว์ (Borislav) ซึ่งสนใจในสเกลวัดความพึงปรารถนาของสังคมเช่นเดียวกัน นำแบบทดสอบ EPPS ของเอ็ดเวิร์ด มาใช้เป็นเครื่องมือทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 19 คน เป็นชาย 9 คน หญิง 10 คน ซึ่งเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเพนซิลวาเนีย แบ่งการตอบออกเป็น 2 ครั้ง การตอบครั้งแรกผู้ตอบได้รับการชี้แจงให้ตอบตามลักษณะความเป็นจริง 2 สัปดาห์ต่อมากลุ่มตัวอย่างถูกแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นกลุ่มควบคุมได้รับการชี้แจงให้ตอบตามลักษณะความเป็นจริงเหมือนในครั้งแรก กลุ่มที่ 2 ได้รับคำชี้แจงให้เลือกตอบในสิ่งอันเป็นที่พึงปรารถนาของสังคม (Social Desirability) และกลุ่มที่ 3 ได้รับคำชี้แจงให้เลือกคำตอบ ซึ่งผู้ตอบเองต้องการจะให้ตนเองมีบุคลิกลักษณะเช่นนั้น (Personal Desirability) กระจายคำตอบทั้ง 2 ครั้งไม่มีการเขียนชื่อผู้ตอบไว้ แต่ใช้การระบุเป็นโค้ด (Code) แทน ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ตอบสามารถแก้งตอบแบบทดสอบ EPPS ได้ทั้งภายใต้คำชี้แจงที่ให้ผู้ตอบตอบตามความพึงปรารถนาของสังคมและตามความต้องการของตนเอง

2. ชุดข้อกระทงของแบบทดสอบ EPPS ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบบังคับให้ตอบ (Force Choice) ช่วยลดการแก้งตอบให้น้อยลง (Borislav, 1958)

ต่อมา คราวน์ และมาร์โลว์ (Crown and Marlow) ได้ทดลองสร้างสเกลวัดความพึงปรารถนาของสังคมขึ้น โดยครั้งแรกเขาสร้างข้อคำถามขึ้นทั้งหมด 50 ข้อแบ่งเป็นข้อคำถามซึ่งถูกต้องตามหลักประเพณีแต่บางทีก็ไม่ถูกต้องตามหลักความจริง 25 ข้อและอีก 25 ข้อเป็นข้อความที่ถูกต้องตามหลักความเป็นจริง แต่ไม่เป็นที่ยอมรับตามหลักประเพณี หลังจากนั้นได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตัดสินแล้วนำไปทดสอบกับนักศึกษาวิชาจิตวิทยาในกลุ่มหนึ่งทำการวิเคราะห์รายข้อ ได้ข้อความที่ใช้ได้เหลือ 33 ข้อ แบ่งเป็นข้อความในทิศทางบวก 18 ข้อและอีก 15 ข้อเป็นข้อความในทิศทางลบ มีค่าความเที่ยงแบบความคงที่ภายในเท่ากับ .88 และมีค่าความเที่ยงแบบวัดซ้ำ โดยทิ้งช่วงห่าง 1 เดือนเท่ากับ .88 เช่นเดียวกัน เกณฑ์ปกติได้จากการทดสอบนักศึกษาจำนวน 1,400 คน ได้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 15.1 และ 5.6 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มเพศหญิงได้ค่าเฉลี่ย 16.8 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.5 สเกลที่สร้างขึ้นนี้ยังไม่ค่อยดีเท่าที่ควร เพราะให้ค่าสหสัมพันธ์กับแบบทดสอบมาตรฐานชุด MMPI ค่อนข้างต่ำ เมื่อเทียบกับสเกลที่สร้างขึ้นโดย เอ็ดเวิร์ด (Crown and Marlow, 1964)

สรุปได้ว่า การตอบแบบสอบถามหรือแบบสอบถามนั้น ผู้ตอบอาจจะตอบอย่างจริงจัง คือตอบตามความเป็นจริงหรือตอบคล้ายตามความพึงปรารถนาของสังคมก็ได้ สเกลที่สร้างขึ้นเพื่อวัดความพึงปรารถนาของสังคมมีส่วนช่วยในการจำแนกว่าผู้ตอบ ตอบในลักษณะเช่นไร

งานวิจัยเกี่ยวกับเซตคำตอบ (Response Set)

เคาท์ และเคนนิสตัน ได้สร้างสเกลตรวจสอบเซตคำตอบ คือสเกลยอมรับคำตอบ (Agreement Response Set) ขึ้นในปี ค.ศ. 1960 มีจำนวนข้อทั้งหมด 15 ข้อ โดยในขั้นแรก ข้อกระทงนี้สร้างขึ้นจากมโนทัศน์ทางจิตวิทยา จำนวน 200 ข้อ อีก 360 ข้อนำมาจากสเกลแบบวิธีอื่นต่าง ๆ ซึ่งมีลักษณะตรงกันข้าม ส่วนที่เหลือนำมาจากแบบสอบถามต่าง ๆ เช่น แบบสอบถามความรู้สึกของ เดวิท (David's affect Questionnaire) แบบวัดบุคลิกภาพ 16 ด้านของ แคทเทล (Cattell's 16 P.F. Personality Inventory) คำตอบเป็นแบบลิเคิร์ทมี 7 ระดับ จากเห็นด้วยอย่างยิ่ง (1) ไปจนถึงไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (7) จากผลการวิเคราะห์รายข้อปรากฏว่าได้ข้อกระทงที่ให้ค่าสหสัมพันธ์สูง กับคะแนนรวมจำนวน 15 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยทั้งสองสรุปว่า เป็นสเกลที่สั้นและดีที่สุดในการวัดแนวโน้มของการยอมรับคำตอบซึ่งถือเป็นเซตคำตอบประเภทหนึ่ง (Couch and Kenniston, 1960)

แคมป์เบลล์ และทรอคแมน (Campbell and Trockman) ได้ศึกษาการใช้สเกลตรวจสอบคำตอบ (Verification Scale) ในแบบทดสอบ MMPI (The Minnesota Vocational Insert Inventory) สเกลการตรวจสอบคำตอบนี้เป็นข้อกระทงซึ่งมีผู้เลือกตอบน้อยมาก ผู้วิจัยทั้งสองเลือกข้อกระทงที่มีผู้เลือกตอบน้อย ตั้งแต่ 5% - 9% นำแบบสำรวจชุด MVII ไปให้ผู้ตอบ 4 กลุ่มทดลองตอบ กลุ่มแรกมี 27 คน ได้รับคำสั่งให้ตอบแบบสุ่มลงในกระดาษคำตอบ โดยผู้ดำเนินการสอบไม่ได้แจกตัวแบบสอบให้ กลุ่มที่ 2 มีจำนวน 30 คน ให้ตอบแบบสุ่มเช่นกัน แต่เป็นการสุ่มโดยใช้ตารางเลขสุ่ม กลุ่มที่ 3 เป็นนักเรียนพาณิชยกรรม จำนวน 98 คน ตอบแบบสำรวจ MMVI 2 ครั้ง ทั้งช่วงห่างกัน 30 วัน กลุ่มที่ 4 เป็นผู้ป่วยโรคจิตที่กำลังรักษาอยู่ในโรงพยาบาล จำนวน 16 คน ตอบแบบสำรวจตามปกติเหมือนกลุ่มที่ 3 ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. คะแนนจากการตรวจสอบคำตอบตั้งแต่ 5% - 9% ของทั้งกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มมาตรฐาน คือกลุ่มที่ 3 มีค่าแตกต่างกันและคะแนนจากสเกลตรวจสอบคำตอบของกลุ่มที่ 1 และ 2 มีค่าใกล้เคียงกันมาก

2. คะแนนจากสเกลตรวจสอบคำตอบตั้งแต่ 5% - 9% ของกลุ่มที่ 3 ในครั้งที่ 1 และ 2 ไม่แตกต่างกัน และมีค่าความเที่ยงของสเกลตั้งแต่ .58 - .83

3. คะแนนจากสเกลตรวจสอบคำตอบตั้งแต่ 5% - 9% ระหว่างกลุ่มมาตรฐานกับกลุ่มที่ 4 มีค่าแตกต่างกัน

งานวิจัยของแคมป์เบลล์และทรอคแมน ซึ่งศึกษาถึงเขตคำตอบประเภทที่ผู้ตอบตอบแบบรีบเร่ง หรือตอบโดยไม่ได้ดูตัวแบบสอบถาม ซึ่งพบว่า สเกลตรวจสอบคำตอบที่ใช้ข้อกระทงที่มีผู้ตอบน้อยสามารถแยกกลุ่มผู้ตอบที่ตอบอย่างจริงจัง และไม่จริงจังออกจากกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Campbell and Trockman, 1963)

ต่อมาอาธานนาเชียว (Athanasiou) ได้สร้างสเกลเอฟแบบสมมาตร (Balance - F Scale) ขึ้นในปี ค.ศ. 1968 เพื่อวัดคุณลักษณะด้านการเชื่อฟังผู้มีอำนาจ (Authoritarianism) ซึ่งจัดเป็นรูปแบบหนึ่งของเขตคำตอบโดยเขาได้สร้างข้อกระทงในทิศทางบวกและลบจำนวนเท่า ๆ กัน กล่าวคือคัดเลือกข้อกระทงที่ให้ค่าสหสัมพันธ์ทางบวกสูงสุดกับคะแนนรวม 14 ข้อ และข้อกระทงที่ให้ค่าสหสัมพันธ์ทางลบสูงสุดกับคะแนนรวม 14 ข้อ รวมทั้งหมดเป็น 28 ข้อ นำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนิสิตที่เรียนวิชาวิศวกรรมศาสตร์ เป็นวิชาเอกในปีแรก แต่พอขึ้นปี 2 กลับเปลี่ยนไปเลือกวิชาอื่นเป็นวิชาเอกแทน จำนวน 11 คน และกลุ่มที่เลือกเรียนวิชาวิศวกรรมศาสตร์เป็นวิชาเอกไปจนจบหลักสูตร จำนวน 347 คน ผลปรากฏว่าได้ค่าความเที่ยงของสเกลแบบสอบซ้ำเท่ากับ .86 มีข้อกระทงเพียง 4 ข้อ ที่ไม่สามารถจำแนกความแตกต่างระหว่างทั้ง 2 กลุ่ม ได้คะแนนของกลุ่มที่ชอบเปลี่ยนวิชาเอกสูงกว่ากลุ่มที่ไม่เปลี่ยนวิชาเอกในแทบทุกด้าน ข้อกระทงในทิศทางบวกถูกพิสูจน์ว่าเป็นตัวทำนายที่ดีกว่าข้อกระทงในทางลบ

สรุปได้ว่า เขตคำตอบที่อาจเกิดขึ้นได้ในการตอบแบบสอบถาม คือ การตอบคล้อยตามความพึงปรารถนาของสังคม การตอบแบบภาวะจำยอมเงียบ ๆ การตอบแบบเดาสุ่ม และการตอบแบบต้องการความเร็วโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง

งานวิจัยเกี่ยวกับการแกล้งตอบ (Faking)

สไตน์บอค (Steinbock) ทำวิทยานิพนธ์เพื่อรับปริญญาเอกในหัวข้อเกี่ยวกับการเปรียบเทียบการจัดฟอร์มของข้อกระทง 3 ฟอร์ม โดยคำนึงถึงค่าความเที่ยงการแกล้งตอบและการยอมรับของผู้ตอบ ฟอร์มแรกคัดข้อกระทงมาจากแบบวัดบุคลิกภาพของ ธอร์นไคด์ มีทั้งหมด 20 เขต เขตละ 10 ข้อ วิธีการตอบในแต่ละเขตให้ผู้ตอบเลือกข้อกระทงที่คล้ายกับตัวเขาเองมากที่สุด 3 ข้อ และที่คล้ายน้อยที่สุด 3 ข้อ ฟอร์มที่ 2 ใช้ข้อกระทงชุดเดิมแต่จัดทีละ 4 (tetrads) ได้ 50 ข้อ ให้ผู้ตอบให้นำน้ำหนักคะแนนตัวเขาเองในสเกลให้การคะแนน แบบ 9 ระดับ โดยมีข้อจำกัดว่าข้อกระทง 2 ใน 4 จะต้องไม่ได้รับการให้นำน้ำหนักคะแนนในระดับเดียวกัน ฟอร์มที่ 3 เหมือนกับ

ฟอร์มที่ 2 แต่ให้ผู้ตอบใช้วิธีการจัดอันดับแทนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา แบ่งเป็นกลุ่มแต่ละกลุ่มตอบแบบสอบถาม 2 ครั้ง ครั้งแรกได้รับความชี้แจงให้ตอบว่าจริงใจและเมื่อทำเสร็จก็ให้ผู้ตอบตอบแบบวัดทัศนคติเกี่ยวกับแบบสอบที่ทำไปแล้วด้วย ในการตอบครั้งที่ 2 ทั้งช่วงห่างประมาณ 2 สัปดาห์ ผู้ตอบได้รับการชี้แจงให้ตอบในลักษณะที่สร้างความประทับใจที่ดีที่สุดต่อตัวเขาเอง ผลการวิจัยพบว่าแบบสอบฟอร์มที่ 2 ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มทดลองไม่ได้ผลดีไปกว่าฟอร์มอื่น ๆ (Steinbock, 1977)

ชอร์ (Shaw) ทำการวิจัยโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบการแก้งตอบในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตระดับมหาวิทยาลัย จำนวน 94 คน วิธีการทดลองนั้นแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่ม ทดสอบ 2 ครั้ง ผู้ตอบได้รับการสมมติว่ากำลังสอบเข้าทำงานในตำแหน่งผู้ควบคุมงาน (Foreman) และได้รับคำชี้แจงให้ตอบแบบชือสตัดย (H) และไม่ชือสตัดย (D) สลับกัน คือ DH HD DD และ HH ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. คะแนนเมื่อได้รับคำชี้แจงให้ตอบแบบชือสตัดย (H) กับคะแนนที่ได้รับการชี้แจงว่าให้ตอบแบบแก้งตอบ หรือไม่ชือสตัดย (D) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. เมื่อตัดสินใจจากคะแนนที่ได้รับ ปรากฏว่า กลุ่มไม่ชือสตัดยหรือกลุ่มแก้งตอบ (D) ไม่ได้รับการตัดสินใจให้เข้าทำงานมากไปกว่ากลุ่มที่ตอบอย่างชือสตัดย (H)

สรุปแล้วผลการวิจัยชี้แนะว่า ผู้ตอบสามารถแก้งตอบได้ แต่ก็ไม่มีผลใด ๆ มากนักในการรับสมัครบุคคลเข้าทำงาน แบบสำรวจบุคลิกภาพที่ชอร์นำมาใช้ในการวิจัยเป็นแบบปรนัย และเมื่อผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบสามารถแก้งตอบได้ จึงทำให้นักวิจัยบางท่านสนใจว่าผู้ตอบจะแก้งตอบในแบบสอบถามประเภทอัตนัยได้หรือไม่ และได้ผลเป็นอย่างไร เมื่อเปรียบเทียบกับแบบปรนัย (Shaw, 1962) ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ ไคลน์และโอเวน (Klein and Owens) ร่วมกันทำวิจัยในปี ค.ศ. 1965 โดยมีจุดประสงค์เพื่อเปรียบเทียบการแก้งตอบระหว่างแบบสอบถามที่เป็นอัตนัย กับแบบสอบถามที่เป็นปรนัย แบ่งกลุ่มตัวอย่างการวิจัยออกเป็น 3 กลุ่ม 2 กลุ่มแรกเป็นนิสิตระดับมหาวิทยาลัย กลุ่มที่ 1 มี 40 คน กลุ่มที่ 2 มี 15 คน กลุ่มที่ 3 เป็นกรรมการสอบสัมภาษณ์ ในการคัดเลือกนิสิตปริญญาเอกของมหาวิทยาลัยเดียวกัน จำนวน 79 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประวัติส่วนตัวของการสอบเข้าทำงานในตำแหน่งนักวิทยาศาสตร์ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ ปรนัย ใช้การตอบแบบให้น้ำหนักคะแนนและแบบอัตนัยให้ผู้ตอบกรอกรายละเอียดต่าง ๆ แบ่งการตอบแต่ละกลุ่มเป็นดังนี้

กลุ่มที่ 1 ตอบ 2 ครั้ง ครั้งแรกให้ตอบอย่างซื่อสัตย์ เว้นช่วงห่าง 1 สัปดาห์ให้ตอบอีกครั้งหนึ่งเป็นครั้งที่ 2 โดยผู้ตอบได้รับคำแนะนำว่าตัวเองกำลังสมัครเข้าทำงานในตำแหน่งนักวิทยาศาสตร์ให้แก่งานตอบ เพื่อให้ตัวเองได้รับคัดเลือกเข้าทำงาน

กลุ่มที่ 2 ตอบครั้งเดียว ภายได้คำชี้แจงว่าตัวเองกำลังสมัครเข้าทำงานในตำแหน่งนักวิทยาศาสตร์ให้เขาแก่งานตอบเพื่อให้ได้รับการคัดเลือก

กลุ่มที่ 3 ให้ตอบความคิดเห็นของเขาว่านักวิทยาศาสตร์ที่ดีมีความสามารถ ควรจะมีลักษณะงานอย่างไร

ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. ผู้ตอบสามารถแก่งานตอบได้ในแบบปรนัยและอัตนัย แต่แบบอัตนัยแก่งานตอบได้ยากกว่า

2. กลุ่มที่ 1 แก่งานตอบได้ดี คือ ได้คะแนนสูงกว่ากลุ่มที่ 2 เนื่องจากเคยมีประสบการณ์จากการตอบอย่างซื่อสัตย์ในการตอบครั้งแรกมาก่อนแล้ว จึงรู้วิธีการแก่งานตอบได้ดีกว่า

(Kleinand Owens, 1965)

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการวัดความคงที่ของผู้ตอบ (Self Consistency)

สเกลวัดความพึงปรารถนาของสังคมตั้งอยู่บนความเชื่อที่ว่า บุคคลที่ได้คะแนนสูงในสเกลเหล่านี้ มีแนวโน้มที่จะตอบแบบสอบถามคล้อยตามความพึงปรารถนาของสังคมมากกว่าที่จะตอบตามความคิดเห็นที่แท้จริงของตนเอง บุคคลเหล่านี้จึงจัดอยู่ประเภทชอบคล้อยตามผู้อื่น ชอบยกยอตนเองหรือเป็นคนที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง คำตอบของเขาจะไม่คงที่และจะเปลี่ยนไปตามความนิยมของสังคม ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักวิชาการหันมาสนใจศึกษาและพยายามวัดความคงที่ของผู้ตอบ (Self Consistency) แทน เกอร์เจน และมอร์ส (Gergen and Morse) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสเกลวัดความคงที่ในตนเอง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาในระดับวิทยาลัย จำนวน 209 คน เป็นชาย 129 คน หญิง 80 คน วิธีดำเนินการศึกษา คือ ให้กลุ่มตัวอย่างเลือกคำตอบอธิบายตนเองในทางบวกและทางลบอย่างละ 5 ข้อ นำมาจัดคู่เป็น 45 คู่ แล้วให้ผู้ตอบให้คะแนนความสอดคล้องกันของข้อความในแต่ละคู่ ใช้สเกลการให้คะแนน 3 ระดับ คือ 0 = สอดคล้องมาก, 1 = สอดคล้องปานกลาง, 2 = สอดคล้องกันน้อยหรือไม่สอดคล้องกันเลย ทำการรวมคะแนนทั้งหมด คนที่ได้คะแนนน้อยแสดงว่าเป็นคนที่มีความรู้สึกคงที่ จากการหาความเที่ยงแบบสอบซ้ำโดยเว้นช่วง 8 สัปดาห์ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .73 และเมื่อนำไปหาค่าสหสัมพันธ์กับสเกลวัดความพึงปรารถนาของสังคม ปรากฏว่าไม่มี

นัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงว่าสเกลนี้สามารถแยกคนที่มีความรู้สึกคงที่ออกจากคนที่ชอบคล้อยตามสังคมได้ (Gergen and Morse, 1967)

ผลการวิจัยของ เกอร์เจน และมอร์ส สอดคล้องกับผลการวิจัยของบราวน์เฟน (Brownfain) ซึ่งได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างสเกลเพื่อวัดมโนทัศน์ความคงที่ของตนเอง (Self concept stability) โดยถือเอาการตอบที่ไม่สอดคล้องกันของผู้ตอบระหว่างการให้น้ำหนักคะแนนตนเองในสิ่งที่ดีที่สุด และสิ่งที่ไม่ดีที่สุด จากการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างนิสิตชายจำนวน 62 คนปรากฏว่า คนที่ได้คะแนนสูงที่สุดมีแนวโน้มที่จะยอมรับนับถือตนเองสูง เป็นคนที่กว้างขวางและรู้จักบุคคลต่าง ๆ หลายคน (Brownfain, 1952)

สรุปได้ว่าผู้ตอบที่มีความคงที่ในการตอบแบบสอบถามหรือแบบสอบถามนั้นมักจะเป็นบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดเห็นเป็นของตนเอง

สำหรับในประเทศไทย การตอบแบบสอบถาม เช่น งานวิจัยของ อนันต์ บัวบาน (2525) ได้ทดลองศึกษาสเกลที่วัดความคงที่ 3 วิธี ในการหาความจริงใจ ได้แก่ วิธีใช้ข้อความซ้ำกัน วิธีใช้ข้อความที่สื่อความหมายคล้ายคลึงกัน และวิธี ใช้ข้อสรุปเนื้อหาในแต่ละตอนของแบบสอบถาม แบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 4 ระดับ คือ จำเป็นอย่างยิ่ง (4) ไปจนถึงไม่จำเป็น (1) มีจำนวนข้อกระทงทั้งหมด 130 ข้อ แต่ละวิธีมีรายละเอียดดังนี้

วิธีที่ 1 สร้างโดยใช้ข้อความซ้ำกัน ผู้วิจัยได้แนวคิดมาจากแบบสอบถาม EPPS (Edwards Personal Preference Schedule) ใช้ข้อกระทงคู่ขนาน 8 คู่ โดยข้อความในแต่ละคู่เหมือนกันทุกประการ ให้คะแนนโดยดูคำตอบในข้อกระทงที่ซ้ำกัน คู่ใดตรงกันถือว่าได้คะแนนความจริงใจ 1 คะแนน ถ้าไม่ตรงกันได้ 0 คะแนน

วิธีที่ 2 สร้างโดยใช้ข้อความที่สื่อความหมายคล้ายคลึงกัน มีข้อกระทงทั้งหมด 8 คู่ ผู้วิจัยได้แนวคิดจากการหาความเที่ยงแบบวิธีคู่ขนาน (Equivalence) ให้คะแนนโดยดูข้อกระทงคู่ใด ผู้ตอบตอบตรงกัน ถือว่าได้คะแนนความจริงใจ 1 คะแนน ถ้าไม่ตรงกัน ถือว่าได้ 0 คะแนน

วิธีที่ 3 สร้างโดยใช้วิธีการสรุปซ้ำเนื้อหาในแบบสอบถามในแต่ละด้าน มีทั้งหมด 8 ด้าน จึงมีข้อกระทงลักษณะที่ให้สรุป 8 ข้อ ให้คะแนนโดยดูที่ค่าเฉลี่ย ถ้าค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละด้านของเนื้อหา กับคะแนนที่สรุปให้แก่นั้น 1 ไม่แตกต่างกันเกิน 1 คะแนน ถือว่าได้คะแนนความจริงใจ 1 คะแนน ถ้าห่างกันเกินถือว่าได้ 0 คะแนน

ผลการวิเคราะห์ ได้ข้อสรุปในเชิงเสนอแนะว่าสเกลที่สร้างขึ้น โดยใช้ข้อความที่สื่อความหมายคล้ายคลึงกัน มีความเหมาะสมและน่าจะมีประสิทธิภาพดีที่สุดในการที่จะตรวจสอบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามด้วยความจริงใจ จากผลการวิจัยของอนันต์ บัวบาน ทำให้นักวิจัยหลายท่านประยุกต์ใช้มันในทัศนเรื่อง consistency โดยเฉพาะข้อกระทงคู่ขนานเป็นตัววัดความจริงใจ โดยนิยามการให้คะแนนความจริงใจในข้อกระทงคู่ขนานว่า " เป็นคะแนนที่พิจารณาจากคำตอบในข้อกระทงที่สื่อความหมายคล้ายคลึงกัน (คู่ขนาน) ถ้าผู้ตอบ ตอบข้อกระทงคู่ขนานห่างกันไม่เกิน 1 ช่วงระดับ คือ ช่วงระดับ 1-2 , 2-3 , 3-4 จะได้ 1 คะแนน ถ้าตอบข้อกระทงคู่ขนานห่างกันเกิน 1 ช่วงระดับ ได้ 0 คะแนน " ซึ่งงานวิจัยทั้งหมดเป็นงานวิจัยเชิงทดลอง งานวิจัยแต่ละคนศึกษาตัวแปรตามเดียวกัน คือ ความจริงใจในการตอบแบบสอบถาม โดยใช้ข้อกระทงคู่ขนานเป็นตัววัด แต่ต่างกันด้านตัวแปรอิสระ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2.1 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความเข้าใจในการตอบแบบสอบถามโดยใช้ข้อกระหังคู่
ขนานเป็นตัววัดความเข้าใจ

ผู้ทำวิจัย	ตัวแปรอิสระ	ประเภท แบบสอบถาม	จำนวนข้อกระหัง คู่ขนาน
1. สุชีรา ภักวายุธรรม (2531)	การแจ้งให้ทราบล่วงหน้า, สีของหมึกพิมพ์, การระบุวันส่งกลับ	มาตรฐานค่า 4 ระดับ	8 คู่
2. สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2533)	การแจ้งให้ทราบล่วงหน้า, สีของหมึกพิมพ์, การระบุวันส่งกลับ	มาตรฐานค่า 4 ระดับ	8 คู่
3. สุภา ลวกุล (2533)	สิ่งล่อใจ	มาตรฐานค่า 4 ระดับ	8 คู่
4. จรินทร์ กองศรี (2535)	การแจ้งล่วงหน้า, การติดตาม	มาตรฐานค่า 5 ระดับ	11 คู่
5. สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ (2536)	ขนาดของแบบสอบถาม, การจัดหน้า, การให้สิ่งตอบแทน	มาตรฐานค่า 4 ระดับ	15 คู่
6. กอบแก้ว ภูติธนาภิรักษ์ (2537)	เทคนิคการเตือนและการติดตาม	มาตรฐานค่า 4 ระดับ	10 คู่
7. วงเดือน อิมเงิน (2537)	สัดส่วนของข้อกระหังทางบวกและทางลบ	มาตรฐานค่า 4 ระดับ	15 คู่
8. วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ (2538)	การแจ้งให้ทราบล่วงหน้า, ตำแหน่งหน้าที่ของผู้ตอบ, การติดตาม	มาตรฐานค่า 6 ระดับ	9 คู่

นอกจากนั้นยังได้มีผู้วิจัยศึกษาถึงคุณภาพของข้อมูล หรือความจริงใจในการตอบแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์ จากผู้ที่ตอบเร็ว ตอบช้า หรือผู้ที่ไม่ตอบไว้ดังนี้

Donald (1960) ได้ศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามทางไปรษณีย์ระหว่างกลุ่มที่ตอบทันทีกับกลุ่มที่ตอบช้า พบว่ามีความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นระหว่างกลุ่มทั้งสองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและข้อมูลที่ได้จากกลุ่มที่ตอบช้า จะมีความไม่คงที่ในการตอบ

Newman (1962) ได้ศึกษาความแตกต่างระหว่างกลุ่มที่ตอบทันทีกับกลุ่มที่ตอบช้าพบว่ากลุ่มที่ตอบทันทีมีความผิดพลาดน้อยกว่ากลุ่มที่ตอบช้าซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Godstadt และคณะ (1975) ที่พบว่าข้อมูลความคิดเห็นระหว่างแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาเร็วกับแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาช้า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Willis , Yang และ Jia (1989) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพของการตอบและช่วงเวลาการส่งคืนของแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ซึ่งทำการตรวจสอบคุณภาพของการตอบโดยให้คำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริงส่วนตัว ตอบคำถามปลายเปิด การลืมตอบข้อกระทงและการตอบข้อกระทงทั้งหมดในคำถาม 3 ชุดพบว่า ความถูกต้องของข้อมูลที่ได้รับจะลดลงในแบบสอบถามที่ตอบกลับมาช้า

Green (1991) ได้ศึกษาความแตกต่างระหว่างผู้ที่ตอบเร็ว ตอบช้าและผู้ที่ไม่ตอบเลย โดยการเปรียบเทียบคุณภาพของข้อมูลระหว่างกลุ่มที่ตอบก่อนการติดตาม ภายหลังจากติดตามครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 และกลุ่มผู้ที่ไม่ตอบแต่เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ ซึ่งในการศึกษานี้คุณภาพของข้อมูลพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของจำนวนตอบที่เว้นว่างไว้(ไม่ตอบ) พบว่ามีแนวโน้มที่จะมีความแตกต่างของข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามระหว่างกลุ่มที่ตอบก่อนการติดตาม กับกลุ่มที่ตอบภายหลังจากการติดตาม และยังพบอีกว่า มีความแตกต่างของข้อมูลจากการตอบระหว่างกลุ่มที่ตอบแบบสอบถามกับกลุ่มที่ไม่ตอบแบบสอบถาม และผู้ที่ตอบกลับมาช้าจะมีความสัมพันธ์กับความสนใจในเรื่องที่ถามต่ำและเป็นบุคคลที่เชื่อมั่นในตัวเองต่ำด้วย

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์และสุชีรา ภัทรายุตวรรตน์ (2533) ได้ศึกษาผลของการแจ้งให้ทราบล่วงหน้า สีของหมึกพิมพ์ และการระบุวันส่งกลับที่มีต่อความจริงใจในการตอบแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์และเนื้อหาคำตอบตามการรับรู้ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครพบว่า กลุ่มที่ได้รับการแจ้งให้ทราบล่วงหน้ามีคะแนนเฉลี่ยของความจริงใจในการตอบสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการแจ้งให้ทราบล่วงหน้าและกลุ่มที่ตอบแบบสอบถามก่อนการติดตามจะมีคะแนนเฉลี่ยของความจริงใจในการตอบสูงกว่ากลุ่มที่ตอบแบบสอบถามภายหลังจากการติดตาม

จรินทร์ กองศรี (2535) ได้ศึกษาวิธีการที่จะเพิ่มอัตราการตอบกลับและคุณภาพของคำตอบจากแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์ พบว่า คุณภาพของข้อมูลที่การติดตามหลังกำหนดวันส่งกลับ 1 ครั้ง กับ 2 ครั้ง นั้นไม่แตกต่างกัน

ธัญญา สุภานุสร (2536) ได้ศึกษาเปรียบเทียบสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของมาตรฐานค่าของแบบสอบถามในระยะก่อนการติดตามและหลังการติดตาม พบว่าค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของมาตรฐานค่าของแบบสอบถาม ทั้งแบบวัดการคงที่ภายในและแบบใช้ข้อความคู่ขนานจากกลุ่มที่ตอบในระยะก่อนการติดตามมีค่าสูงกว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของมาตรฐานค่าของแบบสอบถามจากกลุ่มที่ตอบหลังการติดตามครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และได้ให้ข้อเสนอแนะว่า นักวิจัยควรหาเทคนิควิธีที่จะทำให้ได้รับการตอบกลับแบบสอบถามก่อนการติดตามให้มากที่สุด

กอบแก้ว ภูติธนาภิรักษ์ (2537) ศึกษาผลของเทคนิคการเตือนและการติดตามที่มีต่ออัตราการตอบกลับและความจริงใจในการตอบแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์ พบว่า เทคนิคการเตือนและการติดตามกับความถี่ในการติดตามมีผลร่วมกันต่อความจริงใจในการตอบแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์

วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ (2538) ได้ศึกษาพบว่า การติดตามแบบสอบถามทำให้อัตราการตอบกลับของแบบสอบถามสูงกว่าการไม่ติดตาม แต่ผู้ตอบมีความจริงใจในการตอบไม่แตกต่างกัน และยังพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการแจ้งให้ทราบล่วงหน้าและตำแหน่งหน้าที่ของผู้ตอบต่อความจริงใจในการตอบแบบสอบถาม โดยผู้ตอบที่เป็นครูผู้สอนและได้รับการแจ้งให้ทราบล่วงหน้าโดยการใช้โทรศัพท์มีความจริงใจในการตอบสูงสุด

จากงานวิจัยของ Green (1996) ได้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ถามความคิดเห็นเรื่อง ทิศทางสู่ความสำเร็จกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาแพทย์ 154 คนและนักเรียน 111 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม BIGSTEPS ผลการวิเคราะห์นี้ให้สารสนเทศถึงความเหมาะสมของข้อกระทงแต่ละข้อและการวิเคราะห์ความเหมาะสมของผู้ตอบกับโมเดล (person fit) ความไม่เหมาะสมของผู้ตอบกับโมเดล (person misfit) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงผู้ตอบอาจจะโกหก ไม่ได้อ่านข้อคำถาม ไม่ตั้งใจ หรือไม่เอาใจใส่ในการตอบ

จากการนำเสนอวิธีตรวจสอบความจริงใจในการตอบแบบสอบถามและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาวิธีตรวจสอบความจริงใจทั้ง 2 วิธี คือการตรวจสอบโดยใช้รหัสโมเดลในการตรวจสอบความเหมาะสมของผู้ตอบกับโมเดลและโดยใช้ความคงที่ในการตอบข้อกระทงคู่ขนาน ซึ่งผู้วิจัยมีข้อสังเกตเกี่ยวกับวิธีตรวจสอบทั้งสองวิธีเพิ่มเติม ดังนี้

เกี่ยวกับการตรวจสอบความจริงใจโดยใช้ข้อกระทงคู่ขนาน งานวิทยานิพนธ์ที่ผ่าน ๆ มา ใช้มโนทัศน์ เรื่อง Consistency เป็นตัววัดความจริงใจ โดยกระทำภายใต้นิยามที่ว่า “ ความจริงใจในการตอบแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์ หมายถึง ความคงที่ในการตอบข้อกระทงคู่ขนาน ” ซึ่งความคงที่ในการตอบข้อกระทงคู่ขนาน แสดงให้เห็นถึงการเอาใจใส่ในการตอบของผู้ตอบ ซึ่งผู้ตอบจะต้องอ่านและพิจารณาตีความด้วยความตั้งใจจริง มีความเต็มใจในการตอบ ไม่ตอบมาแบบเดาสุ่ม ในขณะที่การวิเคราะห์ด้วยวิธี Rasch Model ผลการวิเคราะห์จะให้การสนทนาคงถึงความเหมาะสมของผู้ตอบกับโมเดล (person fit) และ ผู้ตอบที่มีแบบแผนการตอบไม่เหมาะสมกับโมเดล (person misfit) ซึ่งผู้ตอบที่แบบแผนการตอบไม่เหมาะสมกับโมเดล (person misfit) เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการที่ผู้ตอบไม่ได้ตั้งใจอ่านข้อคำถาม ไม่ตั้งใจ หรือ ไม่เอาใจใส่ในการตอบ ซึ่งหมายถึง ไม่มีความจริงใจในการตอบนั่นเอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย